

(Day-27) राज्यव्यवस्था, चालू घडामोडी

पेपर क्र. भाग 6, दिनविशेष, समित्या, आयोग

1. भारतीय राज्यघटनेतील खालीलपैकी कोणता भाग राज्यातील कार्यकारी विभागाशी संबंधित आहे?

- 1) भाग चार 2) भाग पाच 3) भाग सहा 4) भाग सात

2. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ) राज्यपाल राज्याचा मुख्य कार्यकारी अधिकारी आणि घटनात्मक प्रमुख असतो.

ब) 7 वी घटनादुरुस्ती अधिनियम 1956 नुसार दोन किंवा अधिक राज्यांना एकच व्यक्ती राज्यपाल म्हणून कार्य करू शकते.

पर्यायी उत्तरे:

- 1) अ ब अयोग्य 2) अ ब योग्य 3) फक्त ब योग्य 4) फक्त अ योग्य

3. राज्यपालाच्या नियुक्ती संदर्भात खालीलपैकी अयोग्य विधान ओळखा.

1) 1956 पूर्वी राज्यपाल हा लोकांकडून प्रत्यक्ष निवडला जात होता.

2) राज्याचे कार्यकारी प्रमुख हे केंद्र सरकारच्या नियंत्रणाखाली नाही किंवा केंद्र सरकारला दुय्यम नाहीत.

3) संविधानाच्या मसुद्यामध्ये राज्यपाल सार्वत्रिक प्रौढ मतदान पद्धतीनुसार प्रत्यक्ष निवडला जाईल अशी तरतूद होती.

4) राज्यपालाची नियुक्ती राष्ट्रपती आपल्या सहीशिकव्याने करतात.

4. अयोग्य जोडी ओळखा

1) अनुच्छेद 153	-	राज्याचा राज्यपाल
2) अनुच्छेद 154	-	राज्याचे कार्यकारी अधिकारी
3) अनुच्छेद 155	-	राज्यपालाची नियुक्ती
4) अनुच्छेद 156	-	राज्यपाल नियुक्तीचे पात्रता निकष

5. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ) राज्यपालाचे वेतन, भत्ते व विशेषधिकार राष्ट्रपती ठरवतील.

ब) एक राज्यपाल दोन किंवा अधिक राज्यांचे राज्यपाल म्हणून कार्य करतात त्यावेळी राष्ट्रपती ठरवेल त्याप्रमाणे त्यांचे वेतन व भत्ते राज्यात विभागले जातील.

पर्यायी उत्तरे:

- 1) फक्त ब योग्य 2) फक्त अ योग्य 3) अ ब योग्य 4) अ ब अयोग्य

6. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ) राज्यपालाचा पाच वर्षाचा कार्यकाल पंतप्रधानांच्या मर्जीवर अवलंबून आहे.

ब) राज्यपालाच्या कार्यकाळा संदर्भात राष्ट्रपतीची मर्जी याबाबत न्यायालयात जाता येत नाही.

पर्यायी उत्तरे:

- 1) अ ब योग्य 2) फक्त ब योग्य 3) अ ब अयोग्य 4) फक्त अ योग्य

7. खालीलपैकी अयोग्य विधान ओळखा.

- 1) राज्यपाल राज्याचा महाधिवक्ता यांचे वेतन ठरवितो.
- 2) राज्यपाल राज्याच्या निवडणूक आयुक्ताची नियुक्ती करतात व त्यांना पदच्युत करतात.
- 3) राज्यपाल त्यांच्या संबंधित राज्यातील विद्यापीठांचे कुलपती असतात.
- 4) राज्यपाल राज्यातील विद्यापीठांच्या कुलगुरूंची नियुक्ती करतात.

8. खालीलपैकी कोणत्या अनुच्छेदांमध्ये काही आकस्मिक परिस्थितीमध्ये राज्यपालाने करावयाची कामे दिले आहेत ?

- 1) अनुच्छेद 157 2) अनुच्छेद 158 3) अनुच्छेद 159 4) अनुच्छेद 160

9. राज्यपालांना कोणत्या परिस्थितीत राज्याच्या विधानपरिषदेच्या सदस्यांना नामनिर्देशित करण्याचा अधिकार आहे?

- 1) जेव्हा सदस्य साहित्य, कला, विज्ञान, समाजसेवा आणि सहकार क्षेत्रात विशेष योगदान देतात.
- 2) जेव्हा सदस्य राज्याच्या विधानसभेचे सदस्य असतात.
- 3) जेव्हा सदस्य केंद्र सरकारच्या शिफारशीनुसार येतात.
- 4) राज्यपालांना नामनिर्देशित करण्याचा अधिकार नाही.

10. खालील विधानापैकी अयोग्य विधान ओळखा.

- 1) राज्यपालांच्या अनुपस्थितीत त्यांची कार्य उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश पार पाडतात.
- 2) एखाद्या विधायकाबाबत पेच निर्माण झाल्यास राष्ट्रपती प्रमाणे राज्यपालांना संयुक्त अधिवेशन बोलवण्याचा अधिकार नाही.
- 3) राज्यपाल राज्याचे आर्थिक आणि कार्यकारी प्रमुख असतात.
- 4) दरवर्षी विधानसभेच्या पहिल्या अधिवेशनात, नवीन विधानसभेच्या स्थापनेनंतर राज्यपालांना विशेष अभिभाषण करण्याचा अधिकार आहे.

11. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ) मुख्यमंत्री हे राज्याच्या मंत्रिमंडळाचे प्रमुख असतात.

ब) राज्याच्या मंत्रिमंडळाच्या संख्येवर कोणतेही राज्यघटनात्मक बंधन नाही.

क) राज्याच्या मंत्रिमंडळाचे सामूहिक उत्तरदायित्व विधानसभेला असते.

पर्यायी उत्तरे:

- 1) अ ब क योग्य 2) फक्त अ क योग्य
3) फक्त अ ब योग्य 4) अ ब क अयोग्य

12. राज्याच्या मंत्रिमंडळातील मंत्र्यांचे वेतन आणि भत्ते खालीलपैकी कोण ठरवते?

1) विधानसभा सभापती	2) राज्यपाल
3) मुख्यमंत्री	4) राज्याची विधानसभा

13. राज्याच्या मंत्रिमंडळाचा सदस्य होण्यासाठी कोणती अट पूर्ण करावी लागते?

- 1) तो विधानसभा सदस्य असावा.
- 2) तो विधानपरिषद सदस्य असावा.
- 3) मंत्री झाल्यावर 6 महिन्यांच्या आत कोणत्याही सभागृहाचा सदस्य व्हावा.
- 4) कोणतीही अट नाही.

14. राज्याच्या मंत्रिमंडळाची महत्त्वाची जबाबदारी कोणती आहे?

1) राज्यपालाला सल्ला देणे	2) विधिमंडळासमोर धोरणे मांडणे
3) प्रशासकीय निर्णय घेणे	4) वरील सर्व

15. खालील विधाने तपासून अयोग्य विधान निवडा.

- 1) मुख्यमंत्री हे सरकारचे प्रमुख असतात.
- 2) राज्याच्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीचे अध्यक्ष मुख्यमंत्री असतात.
- 3) कॅबिनेट मंत्री, राज्यमंत्री आणि उपमंत्री हे मंत्रीपदाचे प्रकार आहे.
- 4) राज्याच्या मंत्रिमंडळाचे अस्तित्व केंद्र सरकारच्या मर्जीवर अवलंबून असते.

16. आदिवासी जमातींच्या कल्याणासाठी मंत्री असणे कोणत्या राज्यांत बंधनकारक आहे?

1) छत्तीसगड आणि झारखंड	2) महाराष्ट्र आणि गुजरात
3) उत्तर प्रदेश आणि बिहार	4) पश्चिम बंगाल आणि आसाम

17. खालील विधानांचे सुसंगतीत विश्लेषण करा आणि योग्य पर्याय निवडा.

अ) मंत्रिपदी असलेल्या व्यक्तीला केवळ त्याच्या सभागृहात मतदानाचा अधिकार असतो.

ब) जर मंत्रिपदावर असलेली व्यक्ती एका सभागृहाची सदस्य असेल, तर ती दुसऱ्या सभागृहात सहभाग घेऊ शकते.

पर्यायी उत्तरे:

1) अ ब योग्य	2) अ ब अयोग्य	3) फक्त अ योग्य	4) फक्त ब योग्य

18. जर राज्यातील मंत्रिपद असलेल्या व्यक्तीला 6 महिन्यांच्या आत विधानसभेचे/विधानपरिषदेचे सदस्यत्व मिळाले नाही, तर त्याचे पुढील मंत्रीपदाच्या दाय्याबाबत कोणते विधान योग्य आहे?

- 1) तो पुन्हा मंत्रीपदी नियुक्त होऊ शकतो, पण त्याला लगेच निवडणूक लढवावी लागेल.
- 2) तो पुन्हा मंत्री होऊ शकतो, पण त्याच्यावर कोणतेही बंधन नाही.
- 3) त्याला लगेच पुन्हा मंत्री बनता येणार नाही.
- 4) तो केवळ राज्यपालाच्या परवानगीने मंत्रीपदी राहू शकतो.

19. आदिवासी कल्याण मंत्री असण्याच्या नियमातून बिहारला खालीलपैकी कोणत्या घटना दुरुस्तीनुसार वगळण्यात आले आहे?

1) 91 वी घटना दुरुस्ती	2) 93 वी घटना दुरुस्ती
3) 94 वी घटना दुरुस्ती	4) 95 वी घटनादुरुस्ती

20. खालीलपैकी अयोग्य जोडी ओळखा.

1) कलम 163	-	राज्यपालाला सल्ला आणि सहाय्य देण्यासाठी मंत्रिमंडळ
2) कलम 164	-	राज्यपालाचे कार्यकारी अधिकारी
3) कलम 166	-	राज्यसरकारचे कामकाज चालविणे
4) कलम 167	-	राज्यपालाला माहिती देण्याबाबत मुख्यमंत्र्याची कर्तव्ये

21. खालील विधाने विचारात घ्या.

- अ) राज्यघटनेमध्ये राज्यात विधानपरिषद स्थापन करण्याची किंवा रद्द करण्याचे तरतूद करण्यात आलेली नाही.
ब) स्वतः राज्य विधिमंडळ साध्या कायद्याने विधानपरिषद अस्तित्वात आणते.

पर्यायी उत्तरे:

1) अ ब योग्य	2) फक्त ब योग्य	3) अ ब अयोग्य	4) फक्त अ योग्य

22. खालीलपैकी कोणत्या परिस्थितीत विधानसभेचा सदस्य अपात्र ठरतो?

- 1) जर तो शासकीय नोकरी स्वीकारतो.
- 2) जर तो पक्षांतर करतो.
- 3) जर तो संसदीय विशेषाधिकारांचे उल्लंघन करतो.
- 4) वरील सर्व

23. खालीलपैकी कोणत्या राज्यामध्ये विधानपरिषद हे सभागृह आहे?

1) कर्नाटक, बिहार	2) महाराष्ट्र, उत्तर प्रदेश
3) आंध्र प्रदेश, तेलंगणा	4) वरील सर्व

24. खालील विधानांचा विचार घ्या.

- अ) विधान परिषदेचे एक- तृतीयांश सदस्य दर दोन वर्षांनी निवृत्त होतात.
ब) विधान परिषद सदस्यांचा कार्यकाल सहा वर्ष असतो.
क) विधान परिषद ही विधानसभेसारखी विसर्जित होत नाही.

पर्यायी उत्तरे:

1) अ ब क योग्य	2) फक्त अ क योग्य
3) अ ब क अयोग्य	4) फक्त अ ब योग्य

25. परिशिष्ट 10 मधील अपात्रतेबाबत विधान परिषद आणि विधानसभा सदस्यसंदर्भात खालीलपैकी कोण निर्णय घेतात.

1) राज्यपाल	2) मुख्यमंत्री
3) दोन्ही सदनाचे सदन प्रमुख	4) निवडणूक आयोग

26. खालील विधाने तपासून पहा.

- अ) विधान परिषदेच्या अध्यक्षाची निवडसुद्धा राज्यसभेच्या अध्यक्षांसारखी केली जाते.
ब) विधान परिषदेचे अध्यक्ष होण्यासाठी त्यांना विधानपरिषदेच्या सदस्यत्वाची गरज नाही.

पर्यायी उत्तरे:

- 1) अ ब अयोग्य 2) फक्त ब योग्य 3) फक्त अ योग्य 4) अ ब योग्य

27. राज्य विधीमंडळात विधेयक संमत करण्याच्या प्रक्रियेत विधान परिषदेची भूमिका काय असते ?

- 1) विधान परिषद संमत केल्याशिवाय विधेयक पुढे जाऊ शकत नाही.
2) विधान परिषद फेटाळू शकते, पण विधानसभेने पुन्हा संमत केल्यास विधेयक संमत मानले जाते.
3) विधान परिषद फक्त सल्ला देऊ शकते, अंतिम निर्णय राज्यपाल घेतो.
4) विधान परिषदेला कोणतीही भूमिका नसते.

28. राज्यघटनेच्या कोणत्या अनुच्छेदामध्ये राज्यासाठी राज्याचा महाधिवक्ता या पदाची तरतूद करण्यात आली आहे ?

- 1) अनुच्छेद 76 2) अनुच्छेद 78 3) अनुच्छेद 165 4) अनुच्छेद 177

29. संसदीय प्रणालीमध्ये राज्यातील सर्वोच्च कायदा अधिकारी कोण असतो ?

- 1) मुख्यमंत्री 2) उच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश
3) राज्यपाल 4) राज्याचा महाधिवक्ता

30. खालीलपैकी अयोग्य विधान ओळखा.

- 1) महाधिवक्त्याची नेमणूक राज्यपाल करतात.
2) राज्यपालाच्या मर्जीनुसार पदावर राहतात.
3) महाधिवक्त्याचे वेतन राज्यपाल ठरवतात.
4) विधिमंडळाने सोपवलेली कायदेशीर स्वरूपाची कामे ते करतात.

31. महाराष्ट्र राज्य क्रीडा दिन कधी साजरा करण्यात येतो ?

- 1) 29 ऑगस्ट 2) 15 जानेवारी 3) 7 ऑगस्ट 4) यापैकी नाही

32. जागतिक धूम्रपान विरोधी दिन कोणत्या दिवशी साजरा केला जातो ?

- 1) 31 मे 2) 13 मार्च 3) 30 एप्रिल 4) 26 जून

33. 22 एप्रिल 'आंतरराष्ट्रीय वसुंधरा दिन' म्हणून साजरा केला जातो, 2024 मध्ये या दिनाची संकल्पना काय होती ?

- 1) प्लॅनेट विरुद्ध प्लास्टिक 2) प्रदूषण आणि मानवी जीवन
3) प्रदूषण आणि आरोग्य 4) यापैकी नाही

34. जागतिक पाणथळ प्रदेश दिन 2024 ची संकल्पना पुढीलपैकी कोणती आहे ?

- 1) पाणथळ प्रदेश आणि हवामान 2) पाणथळ प्रदेश आणि जंगल संपत्ती
3) पाणथळ प्रदेश आणि मानवी कल्याण 4) पाणथळ प्रदेश आणि आरोग्य

35. लुप्तप्राय माळढोक (Great Indian Bustard) पक्षांचे संवर्धन आणि संरक्षण करण्यासाठी देशाच्या आंतरराष्ट्रीय वचनबद्धतेमध्ये समतोल राखण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाने कोणाच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केली ?

- 1) रामनाथ कोविंद समिती
- 2) डी. वाय. चंद्रचूड समिती
- 3) व्ही. एस.के. कौमुदी समिती
- 4) राजीव गौबा समिती

36. भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाने 1 जून 2024 रोजी लैंगिक संवेदनशीलता आणि अंतर्गत तक्रार समिती (GSCC) चे अध्यक्ष म्हणून कोणाची नियुक्ती केली ?

- 1) डॉ. आनंददायी, प्रिय
- 2) न्यायमूर्ती बी.व्ही. नगररत्न
- 3) न्यायमूर्ती हिमा कोहली
- 4) न्यायमूर्ती सुधा मिश्रा

37. कायदा आयोगाबद्दल अयोग्य असलेले विधान ओळखा.

- 1) पहिला कायदा आयोग लॉर्ड मेकौलीच्या अध्यक्षते खाली स्थापन करण्यात आला होता.
- 2) सध्याच्या 22 व्या कायदा आयोगाचे अध्यक्ष ऋतुराज अवस्थी आहेत.
- 3) 21 व्या कायदा आयोगाचे अध्यक्ष बलबीर सिंह चौहान होते.
- 4) कायदा आयोग हा घटनात्मक आहे.

38. भारत सरकार द्वारे नेमण्यात आलेला न्यायमूर्ती जी. रोहिणी यांच्या नेतृत्वाखाली आयोग चर्चेत होता या आयोगाचा उद्देश काय आहे ?

- 1) कुस्तीपटूंवर होणारा अन्याय दूर करणे.
- 2) प्रबळ ओबीसी जाती- गटामधील आरक्षण आणि फायदे यांचे केंद्रीकरण तपासणे.
- 3) संरक्षण क्षेत्रातील आधुनिकरणासाठी सुधारणा सुचवणे.
- 4) भ्रष्टाचार आणि काळा पैसा यावर नियंत्रण ठेवणे.

39. जुलै 2024 मध्येसंघ लोकसेवा आयोग (UPSC) च्या नवीन अध्यक्ष कोण बनल्या आहेत ?

- 1) प्रीती सुदान
- 2) नीलम शहा
- 3) अनिता जाटव
- 4) मनेका वर्मा

40. जागतिक ओझोन संरक्षण दिन कधी साजरा करण्यात येतो ?

- 1) 27 सप्टेंबर
- 2) 13 ऑक्टोबर
- 3) 16 सप्टेंबर
- 4) 17 जून

41. 10 ऑक्टोबर रोजी दिन साजरा केला जातो ?

- 1) जागतिक महिला हिंसाचार निर्मूलन दिन
- 2) जागतिक अन्न दिन
- 3) जागतिक गुलामगिरी उच्चाटन दिन
- 4) मानसिक आरोग्य दिन

42. सरोजिनी नायडू यांचा जन्मदिवस जो राष्ट्रीय महिला दिन कधी साजरा करण्यात येतो ?

- 1) 8 मार्च
- 2) 13 फेब्रुवारी
- 3) 8 फेब्रुवारी
- 4) 3 जानेवारी

43. अयोग्य जोडी ओळखा

1) 16 नोव्हेंबर	-	लेखापरीक्षण दिवस
2) 25 नोव्हेंबर	-	महिला हिंसाचार निर्मूलन दिन
3) 2 डिसेंबर	-	जागतिक मृदा दिन
4) 10 डिसेंबर	-	मानवी हक्क दिन

44. समान नागरी संहिता बाबत समिती नेमणारे देशातील पहिले राज्य कोणते आहे ?

1) गुजरात	2) उत्तराखंड	3) उत्तर प्रदेश	4) मध्य प्रदेश

45. एलजीबीटीक्यू + समुदायाच्या कल्याणासाठी केंद्र सरकारने कोणाच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केली आहे ?

1) राजीव गौबा	2) राजीव कुमार	3) ज्ञानेश्वर मुळे	4) यापैकी नाही

संयुक्त गट - क पूर्व परीक्षा - 2024 साठी

REVISION PROGRAM 4.0

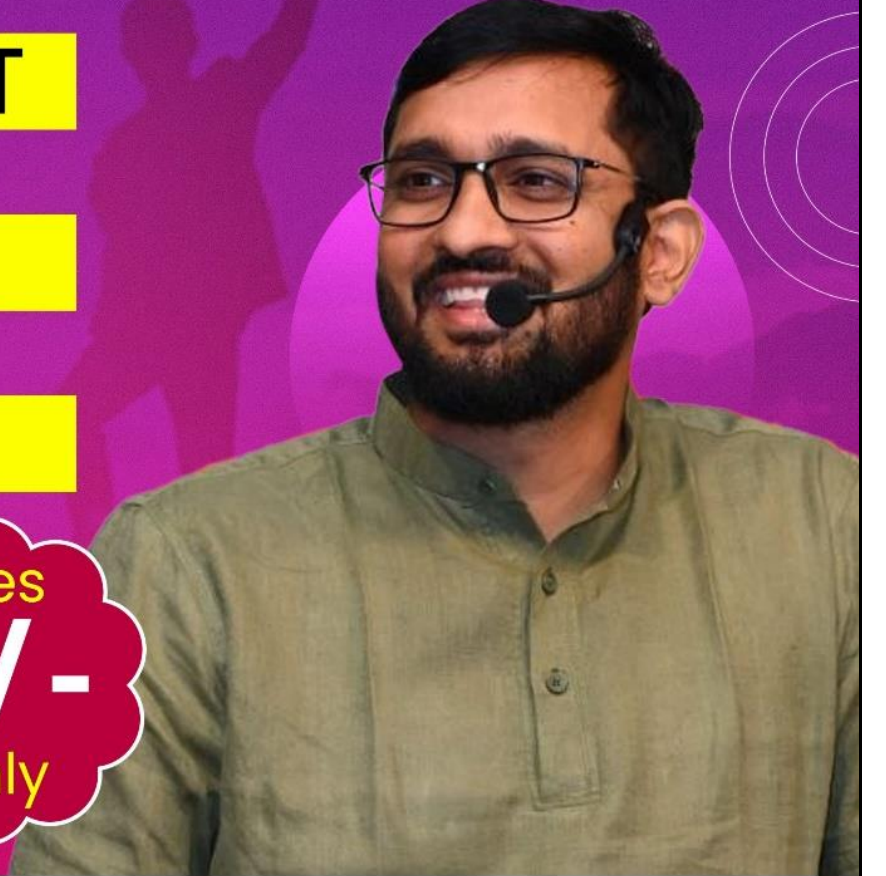
RESTART

REVISE

RETAIN

TARGET
4 मे

Fees
1/-
Only

ऑनलाईन कोर्स घेण्यासाठी **RAYATPRABODHINI OFFICIAL APP DOWNLOAD करा.**

कोर्स घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकवर क्लिक करून कोर्स खरेदी करावा.

<https://shorturl.at/MGckN>

अधिकची माहिती मिळवण्यासाठी खाली दिलेला ग्रुप जॉईन करा.

<https://t.me/rayatnotes>

For MPSC & PSI/STI/ASO | M. No - 9762131361

[WITHIN BOX ONLY]
INVIGILATOR'S SIGNATURE